

Список використаних джерел

1. Податковий Кодекс України : Кодекс України від 2 грудня 2010 р. №2755-VI ; станом на 01 квіт. 2025 р. URL: http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/T102755.html.
2. Дмитрик О.О., Мікрюков А.О. Контрольована іноземна компанія як платник податків: деякі дискусійні аспекти визначення поняття. *Економічна теорія та право*. 2023. № 4 (55). С. 36–55. DOI: <https://doi.org/10.31359/2411-5584-2023-55-4-36>.
3. OECD (2015). Designing Effective Controlled Foreign Companies Rules. Action 3-2015 Final Report, OECD/G20 Base Erosion and Profit Shifting Project, OECD Publishing. Paris.
4. Базов В. П. Контрольовані іноземні компанії (CFC/KIK): поняття та принципи оподаткування. *Слово Національної школи суддів України*. 2020. №4(33). С. 110-119.

Тютюнник С. В.,

канд. екон. наук, доцент, професор
кафедри обліку і оподаткування

Горбань А. А.,

здобувач вищої освіти

Полтавський державний аграрний університет
м. Полтава

АНАЛІТИЧНА ОЦІНКА ВПЛИВУ ЄВРОІНТЕГРАЦІЙНИХ ЗМІН НА ПОДАТКОВЕ НАВАНТАЖЕННЯ БІЗНЕСУ В УКРАЇНІ

У контексті поступової гармонізації податкового законодавства України з нормами Європейського Союзу ключовим завданням стає адаптація фіскальної політики до стандартів європейської податкової практики. Одним із викликів є аналіз реального податкового навантаження на бізнес в умовах змін ставок, баз оподаткування, правил трансфертного ціноутворення та адміністрування податків. Адекватна аналітична оцінка дозволяє виявити можливі ризики, спрогнозувати динаміку податкових платежів та забезпечити збалансовану податкову політику в контексті євроінтеграції.

Питання рівня податкового навантаження безпосередньо впливає на конкурентоспроможність українського бізнесу, інвестиційну привабливість та фіскальну стійкість. Тому важливо не лише порівнювати ставки податків, а й враховувати реальні витрати підприємств на податкове адміністрування, прозорість процедур та частоту змін законодавства [1].

Дослідження базується на аналізі п'яти країн: України, Польщі, Словаччини, Угорщини та Німеччини. Вибір обумовлений тим, що перші

три – країни Центрально-Східної Європи з подібним історичним шляхом, а Німеччина – розвинена економіка, на фіскальні підходи якої орієнтується ЄС.

По-перше, оцінено формальне податкове навантаження: ставки податку на прибуток, ПДВ, соціальних внесків. Україна має відносно помірні ставки податку на прибуток (18%) та ПДВ (20%), що є конкурентоспроможними порівняно з європейськими державами. Водночас формальні ставки не відображають реального фіскального тиску. У країнах ЄС, зокрема в Німеччині, ставки вищі, однак за рахунок ефективного адміністрування та передбачуваного регулювання податкове середовище є більш комфортним для бізнесу. По-друге, проаналізовано ефективне податкове навантаження (ETR), що враховує всі прямі та непрямі податкові витрати підприємства. Для моделювання взято умовне виробниче підприємство середнього бізнесу з доходом 10 млн грн та прибутком до оподаткування 1,5 млн грн. Розрахунки показали, що в Україні реальне ETR становить близько 37%, тоді як у Польщі – 32%, в Угорщині – 29%, у Німеччині – близько 42%. Хоча формально Німеччина має найвище податкове навантаження, бізнес там не несе додаткових витрат на податкові ризики, юридичний супровід при перевірках, неочікувані зміни правил чи блокування ПДВ. В Україні ж податкові витрати часто пов'язані з необхідністю залучення аудиторів, адвокатів, повторного подання звітності, судового оскарження донарахувань [3]. По-третє, розглянуто динаміку податкового законодавства України у 2020–2024 рр. За цей період було прийнято понад 80 нормативно-правових актів, що суттєво змінювали податкові правила. Зокрема, змінювались правила трансфертного ціноутворення, адміністрування ПДВ, застосування РРО, електронних сервісів ДПС. Така частота змін створює ризики для бізнесу, оскільки унеможливорює довгострокове податкове планування. Для порівняння, у Німеччині в цей самий період відбулося лише кілька основних змін податкового законодавства, які заздалегідь обговорювались із бізнесом і мали перехідний період.

Крім того, українські підприємці відзначають низький рівень довіри до податкових органів, що підкріплюється частими податковими перевірками, неоднозначністю тлумачення норм, відсутністю прозорого механізму досудового врегулювання спорів. Це все також формує «тіньове» податкове навантаження, яке не відображається в офіційній статистиці, але впливає на інвестиційні рішення.

Аналіз показує, що головним бар'єром на шляху до покращення податкового клімату в Україні є не самі податкові ставки, а непрозоре, нестабільне та адміністративно складне середовище, в якому функціонує бізнес. Хоча номінальні ставки податку на прибуток та ПДВ є цілком прийнятними, ефективне податкове навантаження в Україні перевищує

показники сусідніх держав, що створює бар'єри для розвитку малого та середнього підприємництва, залучення інвестицій і детінізації економіки.

У цьому контексті пріоритетними напрямками реформи мають стати: 1. Забезпечення стабільності податкового законодавства. 2. Підвищення прозорості процедур адміністрування, зокрема відшкодування ПДВ. 3. Цифровізація податкових сервісів з одночасним зниженням бюрократичного навантаження. 4. Удосконалення комунікації між бізнесом і ДПС [2].

Запровадження європейських підходів у сфері податкового адміністрування має стати не лише формальним завданням, а й інструментом підвищення довіри, прозорості та ефективності всієї податкової системи України. Такий підхід дозволить не просто гармонізувати податкову політику з європейською, а й адаптувати її до потреб українського бізнесу в умовах економічного відновлення.

Список використаних джерел

1. Крисоватий А.І., Мельник В.М., Кошук Т.В. Сутність та концептуальні основи формування податкової політики в умовах євроінтеграційних процесів. *Економіка України*. 2016. № 1. С. 35–51.

2. Кучин С.П., Гончаренко Т.І. Удосконалення державної регіональної соціальної політики в сучасній Україні. *Збірник матеріалів Звітної науково-практичної конференції Луганського національного аграрного університету*. 2020. С. 242–244.

3. Яценко О.М., Швиданенко О.А., Швиданенко Г.О. Циркулярна економіка як основа забезпечення сталого розвитку країни в контексті євроінтеграції. *Економіка і регіон*. 2022. №4 (87). С. 150-167.

Челак Ю. Ю.,

здобувач вищої освіти 2м курсу

обліково-фінансового факультету

Науковий керівник: **Чебан Ю. Ю.,**

канд. екон. наук, доцент,

доцент кафедри обліку і оподаткування

Миколаївський національний аграрний університет

м. Миколаїв

РОЛЬ ПЕРВИННОЇ ДОКУМЕНТАЦІЇ У ЗАБЕЗПЕЧЕННІ ДОСТОВІРНОСТІ ОБЛІКОВОЇ ІНФОРМАЦІЇ ФЕРМЕРСЬКИХ ГОСПОДАРСТВ

Значення достовірної облікової інформації, яка є основою для прийняття ефективних управлінських рішень, контролю за ресурсами та виконання податкових зобов'язань, завжди було і залишається важливим.